

Sinds corona begraven we steeds vaker in intieme kring: “Ik hoor soms mensen zeggen: ‘Zet me maar buiten met de vuilniszakken’”

N

Johan Dexters (links): “Toen ik dertig jaar geleden begon, was een begrafenis in intieme kring hoogst uitzonderlijk.” — © Herman Wouters

Tijdens de lockdowns werd het nog als een van de meest mensonterende maatregelen gezien, maar de laatste jaren stijgt het aantal begrafenissen in intieme kring zienderogen. “Mensen hechten minder waarde aan het statussymbool die een begrafenis was.”

Tommy Huyghebaert

Vandaag om 03:00

“Het afscheid heeft plaatsgevonden in intieme kring.” “Volgens de wens van vake nemen wij afscheid in intieme kring.” Het is maar een kleine greep uit de vele rouwberichten op de In Memoriam-pagina’s van het *Nieuwsblad*. Daarbij opvallend veel berichten die een begrafenis in intieme kring aankondigen, of zelfs alleen maar kennis geven dat de begrafenis al plaatsvond in aanwezigheid van de dichtste familie en vrienden.

“Toen ik dertig jaar geleden begon, was een begrafenis in intieme kring hoogst uitzonderlijk. Tegenwoordig schat ik dat een op drie begrafenissen in landelijk gebied in intieme kring wordt gehouden. In grootsteden gaat dat zelfs richting de helft.” Aan het woord is Johan Dexters, voorzitter van Funebra, de federatie van begrafenisondernemers in België. “Vlamingen hadden tijdens de lockdowns problemen met de limiet van vijftien mensen omdat we van nature tegen regels zijn en vooral omdat we dus niet zelf konden bepalen hoeveel mensen aanwezig mochten zijn. Je zult maar eens het zestiende dichte familielid zijn.”

“Maar ondanks de afkeer van de maatregel, toonde de covidperiode ons dat een begrafenis met een beperkt aantal aanwezigen evenwaardig kon zijn aan een plechtigheid waarbij de aula of de kerk overvol zit. Sindsdien merken we een stevige verschuiving.”

LEES OOK. Onze reporter en haar partner portretteerden 13 Vlamingen voor en na hun dood: “Voor mij zouden begrafenissen drie uur mogen duren”

Statussymbool

De redenen voor een keuze voor een begrafenis in intieme kring zijn veelvuldig. “We zien tegenwoordig veel mensen die op zoek zijn naar een zo persoonlijk mogelijke uitvaart”, zegt Jeroen Degrieck, verantwoordelijke van de Dela-uitvaartcentra in Brugge en Knokke-Heist. “Mensen willen niet langer meer iemand begraven voor het oog van de ander.”

Begrafenissen waren vroeger inderdaad een statussymbool, bevestigt Dexters. De kist, het aantal kandelaars aan het altaar, de dag en het uur van de begrafenis, wie allemaal uitgenodigd werd om de familie te volgen én wat op de koffietafel – of zelfs op de warme maaltijd – werd geserveerd. “En zeker het feit of die kerk leeg was of de aula afgeladen vol zat.”

“Tegenwoordig hoor ik vaak mensen lachend zeggen: ‘Zet me maar gewoon buiten met de vuilniszakken’”

Johan Dexters

Voorzitter Funebra

Die generatie die daar massaal belang aan hechtte, is volgens Dexters intussen echter begraven. “Tegenwoordig hoor ik vaak mensen lachend zeggen: ‘Zet me maar gewoon buiten met de vuilniszakken.’ Bovendien zijn er velen die zeggen dat wie ze bij leven al niet meer zagen, ook niet naar hun begrafenis moet komen.”

LEES OOK. “Ik ging ’s nachts naar haar om te praten als ik niet kon slapen”: Brigitte nam thuis afscheid van haar dochter

Sowieso is het aantal rouwenden op een plechtigheid gemiddeld gezien afgenomen. Het gevolg van onze geografische spreiding, de vergrijzing, maar ook van de veranderende maatschappij. “Vroeger werd je in een dorp geboren en ging je er ook dood. Iedereen kende de overledene. De hele gemeente kreeg ook een rouwbrief. Nu zwermen veel mensen uit. Hun binding met hun woonplaats is vaak minder sterk, waardoor ze een straat verder al niet meer weten wie je bent. Veel oude vrienden en familie kunnen de verre verplaatsing niet meer maken en veel overledenen hebben door hun hoge leeftijd amper nog een netwerk. En wie krijgt nog twee uur vrij om snel even naar een begrafenis te gaan?” De stap naar een intieme begrafenis is zo veel kleiner geworden.

Kosten drukken

Ook het financiële aspect mag niet vergeten worden. “Een standaard uitvaart kost tussen 5.500 en 6.500 euro”, zegt Lien Verfaillie van uitvaartorganisatie Dela. “Mensen zijn zich daar nog altijd weinig bewust van.” Dan moeten natuurlijk keuzes gemaakt worden bij de organisatie van de begrafenis. “Weinig mensen sparen nog voor een grote begrafenis met alles erop en eraan”, zegt Dexters. “Ze geven liever geld uit aan het leven dan aan de dood.”

Annemie organiseerde een kleinschalige begrafenis voor haar grootmoeder: “We konden onze emoties vrijuit laten gaan”

N

Annemie Verspagen: “Mijn grootvader was jaren daarvoor wel nog in een aula begraven, maar we vonden dat allemaal te groots.” — © rr

Bob Benny weerklonk door de box, de lievelingskoeken van de overledene werden gegeten terwijl de amper acht aanwezigen heel persoonlijke herinneringen aan haar oprakelden. De begrafenis van Lucienne Roskam (93)

vond anderhalf jaar geleden in intieme kring plaats op de begraafplaats van Wilrijk.

“Het was de wens van mijn grootmoeder om begraven te worden in het midden van het groepje mensen die haar de laatste jaren nog nabij waren”, zegt kleindochter Annemie Verspagen (50). “Mijn grootvader was jaren daarvoor wel nog in een aula begraven, maar we vonden dat allemaal te groots. Mijn grootmoeder en wij waren toen te veel bezig met de andere aanwezigen, mensen die je vaak alleen nog om de paar jaar op een begrafenis ziet. We konden daardoor niet volledig onszelf zijn. Het voelde nu bij grootmoeder veel vertrouwder aan, onze emoties vrijuit laten gaan zonder na te denken wat anderen ervan zouden denken. Daardoor kon ons rouwproces onmiddellijk starten. Die sereniteit die we toen ervoeren, heeft iedereen aan het denken gezet. Mijn ouders lieten intussen ook al weten dat ze beseffen dat een begrafenis anders kan en ze het effectief anders willen. Zeker omdat we nadien merkten dat andere mensen daar begrip voor kunnen opbrengen.”

“Het is belangrijk om de dood terug te geven aan de families”, zegt Vanessa Boel, die met haar uitvaartatelier TRØST mensen op een duurzame manier afscheid wil laten nemen. “Veel mensen willen niet in een keurslijf worden gestopt, maar de begrafenis volledig op hun eigen manier doen. In beperkte kring ook, soms zo intiem dat ik me na de voorbereidingen volledig op de achtergrond houd of zelf niet aanwezig ben op de plechtigheid omdat ik er me overbodig voel.”